



Aan: Lokale politieke partijen in de provincie Groningen

Plaats en datum: Groningen, 13 september 2017

Betreft: Aandachtspunten sociaal domein i.v.m. gemeenteraadsverkiezingen

Geachte heer, mevrouw,

In uw gemeente zijn binnenkort de eerste gemeenteraadsverkiezingen na de decentralisaties van zorg naar gemeenten in 2015 (Wmo, Jeugd- en Participatiewet) én nadat in 2016 het 'VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking' van kracht is geworden. Zowel de decentralisaties als het VN-verdrag moeten ervoor zorgen dat iedereen naar wens en vermogen mee kan doen aan de maatschappij. Dat geldt ook voor de mensen die het nu niet redden (zoals kwetsbare ouderen, mensen met een verstandelijke of psychische beperking, chronische ziekte of meervoudige handicap). Zij hebben goede en voldoende begeleiding en ondersteuning nodig zodat ook zij naar vermogen mee kunnen doen.

Op dit moment is dat nog niet het geval. Of het nu gaat om zorg, ondersteuning, wonen, passend onderwijs, dagbesteding, werk, toereikend inkomen en vervoer: er valt nog genoeg te verbeteren. Gemeenten spelen hierbij - met hun verantwoordelijkheid voor het sociaal domein - een belangrijke rol.

De provinciale koepelorganisaties\* en Zorgbelang Groningen zien de komende gemeenteraadsverkiezingen dan ook als een goede gelegenheid om met deze verbeteringen aan de slag te gaan. Onder het motto 'nothing about us, without us' moet dit natuurlijk samen met de mensen om wie het gaat: patiënten, cliënten, naasten, mantelzorgers en andere burgers die gebruik maken van zorg of ondersteuning in uw gemeente.

Wat heeft uw partij hen te bieden? Wat betekent een stem op uw partij voor het sociaal domein, maar vooral voor uw inwoners? Maak dit vooral duidelijk in uw verkiezingsprogramma en -campagne. In de bijlage vindt u hiervoor diverse inhoudelijke adviezen.

Met deze adviezen hopen we een bijdrage te leveren aan het sociaal domein in uw gemeente, zodat uw

---

\* *Seniorenplatform Groningen i.o. (voorheen Onderling Samenwerkende Ouderenbonden), Platform Groningen voor Iedereen (voorheen Provinciale Chronisch zieken en Gehandicaptenraad Groningen), Platform Hattinga Verschure, GGz-Belangenplatform Groningen en VG-BelangenPlatform Groningen*



inwoners daadwerkelijk naar wens en vermogen kunnen (blijven) meedoen aan de maatschappij en zij passende zorg en ondersteuning ontvangen. Passend bij hun wensen, behoeften en ervaringen. Want juist de kennis en ervaring van zorggebruikers en ervaringsdeskundigen kan helpen de zorg te verbeteren!

Met vriendelijke groet,

Dhr. Lieuwe Boonstra, VG-BelangenPlatform Groningen

Dhr. Roelof Lanting, Platform Hattinga Verschure

Dhr. Hans Steinebach, GGZ-Belangenplatform Groningen

Mevr. Jolanda Dale, Platform Groningen voor Iedereen

Dhr. Heleen Teuben, Seniorenplatform Groningen i.o.

Dhr. Edwin Klok, directeur-bestuurder Zorgbelang Groningen



## Bijlage: Aandachtspunten sociaal domein gemeenteraadsverkiezingen 2018\*

### 1. Toegankelijke én betaalbare zorg

Wanneer sprake is van een ziekte of beperking, spelen goede zorg en ondersteuning een belangrijke rol bij het kunnen meedoen in de samenleving. De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en jeugdhulp (Jeugdwet). Deze moet toegankelijk, betaalbaar, passend, op tijd en betrouwbaar (zonder onderbrekingen) zijn.

#### **Adviezen:**

- *Zorg voor één loket en voor één aanspreekpunt;*
- *Regel een goede aansluiting tussen verschillende regelingen binnen het sociaal domein;*
- *Zorg voor goede afstemming met regelingen buiten het sociaal domein, zoals de Zorgverzekeringswet en Wet langdurige zorg of overbruggingsmogelijkheden bij wachtlijsten, zodat mensen niet tussen wal en schip vallen;*
- *Voorkom dat een beperking/chronische ziekte leidt tot meerkosten: géén eigen bijdrage voor ondersteuning en géén stapeling van eigen bijdragen en zorgkosten;*
- *Bied een persoonsgebonden budget als alternatief voor zorg in natura.*

### 2. Duidelijke informatie voor burgers

Het is belangrijk om als gemeente heel helder te zijn in de procedure rond het aanvragen van ondersteuning. Vanaf het moment dat de burger om ondersteuning vraagt tot en met de mogelijkheden van bezwaar en beroep.

#### **Adviezen:**

- *Raadpleeg burgers en ervaringsdeskundigen over de beste manier van informeren en betrek hen bij het maken van verschillende middelen om inwoners laagdrempelig te informeren (website, folders, door ervaringsdeskundigen);*
- *Biedt informatie over:*
  - *De manier waarop de burger ondersteuning kan aanvragen;*
  - *De wijze waarop de gemeente de vraag onderzoekt en erover beslist;*  
*Het verschil tussen een algemene voorziening en een maatwerkvoorziening;*
  - *De mogelijkheid van een persoonsgebonden budget;*
  - *De hoogte van de eigen bijdrage;*
  - *De mogelijkheden van en procedure rond klachten en bezwaar/beroep.*



### 3. Persoonlijk plan

Ter voorbereiding op het 'keukentafelgesprek' kan een burger een persoonlijk plan opstellen. Met dit plan kan iemand zich vroegtijdig bezinnen op de ondersteuning die hij/zij nodig heeft door antwoord te geven op vragen als 'Wat wil en kan ik zelf?', 'Waar kan ik mijn netwerk van vrienden en familieleden bij betrekken?', 'Welke voorzieningen heb ik nodig?'.

#### **Adviezen:**

- *Informeer burgers actief en vroegtijdig over de mogelijkheid van een persoonlijk plan;*
- *Betrek in een zo vroeg mogelijk stadium de mantelzorger(s) hierbij;*
- *Stimuleer dat burgers, indien nodig, hun verdere netwerk betrekken bij het opstellen van het plan;*
- *Biedt informatie over de mogelijkheid van onafhankelijke cliëntondersteuning hierbij.*

### 4. Onafhankelijke cliëntondersteuning

Hoe goed de zorg en ondersteuning ook georganiseerd is, er zullen altijd mensen zijn die drempels ervaren. Dat geldt ook voor naasten, zoals mantelzorgers of ouders van kinderen met een beperking. Onafhankelijke cliëntondersteuning kan uitkomst bieden. Gemeenten moeten burgers gratis die onafhankelijke cliëntondersteuning bieden, bestaande uit vraagverheldering, informatie en advies, bemiddeling en toeleiding naar passende zorg en ondersteuning. Cliëntondersteuning kan bijvoorbeeld helpen bij het opstellen van een persoonlijk plan ter voorbereiding op het keukentafelgesprek. Deze ondersteuning kan voor inwoners van uw gemeente van cruciaal belang zijn bij het formuleren van de ondersteuningsvraag.

#### **Adviezen:**

- *Zorg voor werkelijk onafhankelijke cliëntondersteuning, dus los van gemeente en zorgaanbieders, zoals de cliëntondersteuners van Zorgbelang Groningen;*
- *Zorg ervoor dat mensen kunnen kiezen voor iemand met ervaringsdeskundigheid;*
- *Zorg ervoor dat mensen zelf kunnen bepalen wie bij het gesprek aanwezig is en met wie men het gesprek wil voorbereiden;*
- *Zorg ervoor dat de mantelzorger in de gelegenheid is om aanwezig te kunnen zijn bij gesprekken;*
- *Organiseer integrale cliëntondersteuning (zorg, Wmo, jeugd en langdurige zorg), zodat cliënten met maar één cliëntondersteuner te maken krijgen;*
- *Stimuleer de bekendheid van de cliëntondersteuners.*



## 5. Mantelzorgers

Mede door tijdige inzet van mantelzorg, kunnen mensen met een ondersteuningsvraag langer thuis wonen. Gemeenten moeten mantelzorgers ondersteunen om te voorkomen dat zij overbelast raken.

### Adviezen:

- *Zorg voor een gedegen mantelzorgbeleid, opgesteld samen met (ex-)mantelzorgers;*
- *Neem maatregelen die eraan bijdragen dat de draagkracht en -last van mantelzorgers in evenwicht blijven, zoals de mogelijkheid van voldoende beschikbare respijtzorg, een vangnet bij acute zorg (uitval van mantelzorger), voldoende dagbesteding voor cliënten en het mantelzorgcompliment;*
- *Biedt de mantelzorgers de mogelijkheid om zelf een keukentafelgesprek hebben. Dat geldt met name voor jonge mantelzorgers met bijvoorbeeld ouders met een psychiatrische achtergrond.*

## 6. Jeugd

De gemeente is verantwoordelijk voor het ondersteunen van ouders bij opvoedproblemen en van jongeren met opgroeioproblemen. Dit beleid wordt zowel op lokaal als op regionaal niveau gevoerd.

### Adviezen:

- *Stimuleer de eigen regie van cliënten, bijvoorbeeld door zelf hun (familie)plan op te stellen;*
- *Organiseer een vast contactpersoon voor de cliënt bij de gemeente;*
- *Zorg voor een goed vangnet (overgang naar andere regeling) wanneer jeugdhulp ophoudt;*
- *Organiseer een lokale of regionale Jongerenraad;*
- *Zorg ervoor dat kinderen binnen de gemeente weten waar ze terecht kunnen als er iets met hen aan de hand is, met hun ouders of met kinderen in hun omgeving;*
- *Vraag jongeren regelmatig op een voor hen aansprekende manier naar hun ervaringen.*

## 7. VN-verdrag inzake rechten van mensen met een beperking

Het VN-verdrag wil de participatie van mensen met een beperking (lichamelijk, visueel, psychisch, verstandelijk) vergroten en drempels (feitelijk, sociaal, financieel) wegnemen. De gemeente beschikt over tal van instrumenten om die participatie te bevorderen.

### Adviezen

- *Stel een lokale inclusie agenda op;*
- *Betrek mensen met een beperking bij het beleid dat hen raakt;*
- *Stimuleer lokale Onderling Sterk-werkgroepen, dat wil zeggen: belangenbehartiging door en voor mensen met een verstandelijke beperking;*
- *Stimuleer sowieso onafhankelijke lokale belangenbehartigingsgroepen door en voor mensen met een beperking om gemeente en/of gemeentelijke adviesraad te voorzien van signalen uit hun achterban(nen).*



## 8. Onderwijs, werk en inkomen

Passend onderwijs en werk én voldoende inkomen geven mensen (met een chronische ziekte of beperking) de kans om daadwerkelijk mee te kunnen doen aan de samenleving.

### Adviezen:

- *Zorg dat kinderen met elkaar naar school kunnen met de juiste hulpmiddelen, goed leerlingenvervoer, voldoende kindzorg en deskundige leerkrachten;*
- *Biedt gelijke kansen op werk en inkomen: vergroot kansen op werk voor mensen met een beperking en verbeter de re-integratie voor arbeidsgehandicapten;*
- *Stel geen quotum in bij werkbedrijven, zodat mensen met allerlei verschillende beperkingen geplaatst kunnen (blijven) worden;*
- *Zorg - voor wie niet (meer) kan werken - voor de beschikbaarheid van zinvolle dagbesteding, zonder eigen bijdrage.*

## 9. Wonen

Zowel ouderen als mensen met een beperking wonen langer zelfstandig. Gemeenten moeten er (mede) voor zorgen dat dit op een verantwoorde en veilige manier mogelijk is.

### Adviezen:

- *Bereid inwoners goed voor op het langer zelfstandig wonen;*
- *Zorg voor voldoende ondersteuning zodat zelfstandig wonen ook mogelijk blijft;*
- *Zorg voor voldoende betaalbare woningen;*
- *Biedt ruimte aan nieuwe woonconcepten van burgers;*
- *Stel een integrale woon- en zorgvisie voor een wijk op;*
- *Besteed hierin aandacht aan het tekort aan betaalbare en toegankelijke woningen en beschermde woonvormen voor die mensen die niet (ook niet met hulp) zelfstandig kunnen wonen.*

## 10. Onafhankelijke klachtenopvang en ombudsfunctie

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een goede klachtenopvang en -afhandeling wanneer burgers vastlopen in zorg en maatschappelijke ondersteuning.

### Adviezen:

- *Organiseer de klachtenopvang via een onafhankelijke organisatie, zoals Zorgbelang Groningen;*
- *Overweeg het installeren van een onafhankelijke en laagdrempelige ombudsfunctie voor het sociaal domein.*





## 11. Burgerinitiatieven

Burgers ondernemen steeds meer initiatieven die aansluiten bij behoeften van inwoners in dorpen, wijken en buurten. Zoals Coöperatie Klooster&Buren, Zorgzaam Stedum, Goud Oud Warffum en ouderinitiatieven als Woonstee Bram, Foxheerd, Tamarisk, Velemansdroom, Droomkinderen, Onder de Pannen. Gemeenten moeten initiatieven stimuleren en ondersteunen.

### Adviezen:

- *Vraag burgers wat ze nodig hebben om hun initiatief verder te brengen of te realiseren;*
- *Faciliteer burgerinitiatieven door b.v. een startsubsidie, een meedenkende ambtenaar met kennis van beleid, fondsen en financieringsmogelijkheden, en door initiatieven met elkaar in verbinding te brengen;*
- *Sta achter het 'right toe challenge (RTC)': een groep (georganiseerde) bewoners kan taken van de gemeente overnemen als zij denkt dat het anders, beter, slimmer en/of goedkoper kan.*  
[\(<https://vng.nl/right-to-challenge>\).](https://vng.nl/right-to-challenge)

## 12. (Positieve) gezondheid

De gemeente heeft tot taak de gezondheid van burgers te bevorderen en onder meer depressie, eenzaamheid en alcoholmisbruik te verkleinen. Door te werken aan en volgens het concept van positieve gezondheid ([www.ipositivehealth.com](http://www.ipositivehealth.com)) kan zij burgers activeren en stimuleren in het behouden van de eigen regie bij sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven.

### Adviezen:

- *Neem positieve gezondheid als uitgangspunt voor het totale zorg- en welzijnsbeleid in uw gemeente;*
- *Train beleidsmakers en wijkteams in dit concept en de toepassing van het bijbehorende gespreksinstrument (spinnenweb). Zorgbelang Groningen kan gemeenten daarbij ondersteunen;*
- *Gebruik het concept/gespreksinstrument om:*
  - *In gesprek te gaan met burgers over wat hun leven betekenis geeft, wat zij hiervoor nodig hebben en hoe zij zelf hieraan bij kunnen dragen;*
  - *De gezondheidssituatie in een wijk te analyseren en samen met inwoners een plan van aanpak op te stellen. Doe dit met een onafhankelijk procesondersteuner, zoals Zorgbelang Groningen;*
  - *Zo de gezondheidsvaardigheden van burgers verder te vergroten.*



### 13. Inkoopbeleid

De gemeente kan door de manier van inkopen en het stellen van eisen hierbij, invloed uitoefenen op het beleid en het gedrag van zorgaanbieders.

#### **Adviezen:**

- *Laat ervaringsdeskundigen en een Adviesraad Sociaal Domein (of vergelijkbaar) actief meedenken over het inkoopbeleid van de gemeente;*
- *Baseer het inkoopbeleid op de resultaten van onafhankelijk cliëntervaringsonderzoek;*
- *Stel duidelijke eisen aan het cliënten- en kwaliteitsbeleid van de aanbieders;*
- *Biedt de cliënt keuze uit meerdere aanbieders.*

### 14. Sociale wijkteams

Gemeenten beschikken over integrale, sociale wijkteams met professionals uit verschillende beleidsgebieden (welzijn, onderwijs, schuldhulpverlening, thuiszorg) die concreet samenwerken.

#### **Adviezen:**

- *Stimuleer dat burgers invloed hebben op het beleid/functioneren van de wijkteams en dat wijkteams bewoners actief bij hun activiteiten betrekken;*
- *Garandeer de privacy van de bewoners;*
- *Zorg voor voldoende deskundigheid bij de wijkteams, waaronder de kennis van de jeugdhulp, GGz-problematiek en armoede.*

---

#### **Bronnen:**

- Gemeenteraadsverkiezingen: Zorgbelang Overijssel doet politieke partijen suggesties, van Zorgbelang Overijssel en Aandacht voor iedereen;
- Lokaal manifest gemeenteraadsverkiezingen 2018 van Leder(in).
- Mantelzorg op weg naar de gemeenteraadsverkiezingen, 5 speerpunten voor verkiezingsprogramma's van Mezzo
- Brede voortgang onafhankelijke cliëntondersteuning Wmo-Wlz, brief staatssecretaris Van Rijn Ministerie VWS
- Op weg naar de gemeenteraadsverkiezingen 2018, Speerpunten vanuit cliënt- en familieperspectief, Mind – Landelijk Platform Psychische Gezondheid